

Molnár Irén és dr. Ana Tot

RICARDO—MARX—LENIN ÉS AZ IDŐSZERŰ KÖZGAZDASÁGI GONDOLKODÁS

A Crna Gora-i Tudományos és Művészeti Akadémia, társadalomtudományi osztálya 1977. október 26—28-áig tartotta meg közgazdasági tárgyú tudományos tanácskozását. A szimpozion székhelyéül, Herceg-Novi Tudományos-Tanácskozási Központját választották. A tudományos tanácskozás keretcíme Ricardo—Marx—Lenin és az időszerű közgazdasági gondolkodás volt. Az értekezletet David Ricardo A közgazdaság és adózás alapelvei című könyvének, Marx A tőke első kötetének és Lenin Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka korszakalkotó műveinek évfordulója alkalmából tartották. Ezeket a műveket dr. Branislav Šoškić akadémikus bevezető beszámolójában külön méltatta, és átfogóan elemezte.

A szimpozion jelentősége abban is megnyilvánul, hogy ez az első akadémia által szervezett közgazdaság tárgyú országos tanácskozás. Természetesen fontos tanácskozásokat szerveznek évente az ország közgazdasági szaktársulásai és más intézmények, de eddig az akadémiák nem mutattak nagyobb érdeklődést e téma iránt. Lehet, hogy nem is volt megfelelő káderük (közgazdasági tagjuk) ahhoz, hogy maguk szervezzenek tudományos értekezleteket és így erőteljesebben hassanak a közgazdaságtudományok fejlesztésére. Ezt a körülményt elsőnek dr. Dušan Čalić a zágrábi Jugoszláv Tudományos és Művészeti Akadémia tagja hangsúlyozta.

A közgazdaságtudományok sokrétűségére vall az a tény is, hogy a határterületeket művelő más ágazati kutatók is részt vettek a tanácskozáson. Jogászok, szociológusok, politológusok, de filozófusok is értekeztek a központi témáról, persze saját kutatási szempontjukból megvilágítva a problémakört.

A tudományos értekezletre belföldről és külföldről több mint száz beszámolót terjesztettek elő. Hazánkon kívüli országokból beszámolóval vettek részt (a tanácskozás programja szerint):

Dr. A. G. Milejkovszki, Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, Moszkva;

Dr. Thomas Curtis, Tampa, Florida, USA;
Dr. Severin Žuravicki, Varsó, Lengyelország;
Dr. A. W. Coats, Nottingham, Nagy-Britannia;
Dr. Herbert Majsner, Berlin, NDK;
Dr. Alekszej Anyikin, Közgazdasági Intézmény, SZU Tudományos Akadémiája, Moszkva;
Dr. Joana Robinson, Cambridge, Nagy-Britannia;
Dr. John Itvel, Cambridge, Nagy-Britannia;
Dr. Sorika Sava, Bukarest, Románia;
Dr. Irina Oszjadcsaja, Moszkva, Szovjetunió;
Dr. Georg Mačević, Talahas, Florida, USA;
Dr. Peter Hess, Berlin, NDK;
Dr. V. A. Martinov, Moszkva, SZU.

A külföldi részt vevők közül külön érdekességet jelentett a cambridgei Joana Robinson jelenléte és beszámolója. Robinson asszony a közgazdasági gondolkodás történetében már kiérdemelte helyét, és előrehaladott kora ellenére vitájával ma is magára vonta a figyelmet. Ezúttal a munka értékelmételéről mint analitikai rendszerről beszélt.

A széles témakört felölelő tanácskozás szervező bizottsága, hét csoportra osztotta a beszámolókat, amelyeket mindig vita követett. A feldolgozott problémakörök a következők:

1. A klasszicizmus eszmei és módszerbeli jelentősége és hatása az időszerű közgazdasági elméletre;
2. A munkaértékelmétel a kutatások és bírálatok szemszögéből;
3. A gazdasági fejlődés problematikája a klasszikus közgazdaságtan és a marxizmus szemszögéből;
4. Az egyenetlen gazdasági fejlődés problémája és a monetáris elméletek (adópolitika) elemzése a mai államok gyakorlatában;
5. A fogyasztáselméletek, a világpiacon elemzése a klasszikusok műveiben, valamint a mai világgazdasági fejlődés;
6. Az akkumuláció és a realizáció problematikája a mezőgazdaságban és a nemzetközi monopóliumoknál (Ricardo, Marx és Lenin nézetei);
7. Marx és Lenin tudományos elmélete és történelmi-dialektikus módszere a proletariátus diktatúrájáról, a társadalmi osztályokról a szocialista öngazgatású termelési viszonyok közepette.

A tudományos tanácskozásra minden köztársaság és tartomány egyetemi vagy más tudományos központja elküldte képviselőjét. Ez a tény is a maga módján bizonyítja az akadémiák létjogosultságát, továbbá annak szükségességét, hogy azok behatóbban foglalkozzanak a közgazdaságtudományokkal is. Sajátos módon az elismerés, a szolidaritás és a bizalom megnyilvánulása volt ez, fiatal akadémiánk számára. Vajdaságból is jelentős volt a részvétel:

Az újvidéki résztvevők közül a szimpozionon a következő témával szerepeltek:

- dr. Momčilo Vukičević: A szükséglet jelensége a marxista közgazdasági tudományban;
- Fuada Stanković: Az elosztás elmélete a polgári közgazdaságban Ricardótól a mai napig;
- dr. Dragoje Žarković: Az időszerű ökológiai krízis gazdasági aspektusa;
- dr. Jovan Miljuš: A teljes foglalkoztatottság problémája az öngazgatású szocialista társadalomban;
- Đorđe Popov: Ricardó elmélete a komparatív fogyasztásról és a mai világgazdasági fejlődés;
- dr. Aleksandar Raič: A politikai gazdaságtan fejlődéséről szóló marxista, történelmi-dialektikus módszer;
- Szabadkáról a Közgazdasági Kar küldte el képviselőit: Molnár Irén és Berényi Alfréd: Ricardó adópolitikájának időszerűsége;
- dr. Rehák László, dr. Tot Ana, Molnár Irén, Žnideršič Ružica: A mai kapitalizmus újabb elemei — szociológia hozzáállás;
- Borislav Martin, Branko Bjelić, Božović Radoman, Danica Drakulić: Az élő- és holtmunka viszonya, a marxizmus klasszikusainak műveiben;
- dr. Tot Ana: A munka szerinti elosztás elvének megvalósítása az öngazgatású szocialista társadalomban.

Sikeres kísérletnek bizonyult, hogy a belgrádi Közgazdasági Kar egyetemistáinak marxista szakcsoportja szakdolgozattal szerepelt a tanácskozáson.

Érdekes megemlíteni még azt is, hogy a közgazdasági kategóriák és problémák interpretálásában a fiatalabb nemzedék szívesen alkalmazza a matematikai metódusokat és más kvantifikációs módszereket. Az idősebb szakemberi gárda viszont ezúttal is az eredeti forrásmunkák (Smith, Ricardo, Schumpeter, Marx, Engels, Lenin stb.) ismeretével és analizálásával tűnt ki. Azt a tényt azonban el kell fogadnunk, hogy a kibernetikai módszerek alkalmazásának nagy jövője van a társadalomtudományok területén is.

A Crna Gora-i Akadémia tervében szerepel, hogy bizonyos határidőn belül két-három kötetben megjelenteti e tanácskozás egész anyagát, és így a szélesebb nyilvánosság elé terjeszti ennek a tudományos rendezvénynek az eredményeit. A szimpozion záróülésén felmerült az a gondolat is, hogy jövőre valamelyik akadémia, amely erre külön érdeklődést mutat, esetleg a „házigazda”, az ország többi akadémiájának a segítségével megszervezne egy újabb tudományos tanácskozást Friedrich Engels alapvető és korszakalkotó művének az Anti-Dühringnek 100 éves évfordulója alkalmából. Ezen az értekezleten a mű jellegének megfelelő közgazdászok, szociológusok, politikológusok és filozófusok közösen tárják fel a mű jelentőségét és időszerű vonatkozásait.